

Sote-koodistojen hyödyntämisen perusvaatimukset

1.0

Pia Liljamo, Juha Mykkänen, Kati Kalliovainio, Jaana Taina
04/2025

Sisällys

Versiohistoria.....	3
1 Dokumentin tausta, tavoitteet ja rajaukset.....	4
2 Tietojärjestelmäroolit, vaatimusten pakollisuus ja keskeiset käsitteet.....	7
3 Yleiset koodistovaatimukset	10
4 Koodistovaatimukset tietojen tuottamisessa.....	12
5 Koodistovaatimukset tietojen hyödyntämisessä ja näyttämisessä	16
6 Voimaantulo, jatkokehitys ja uudet määrittelyversiot.....	18

Dokumentti on tehty Suomen kestävän kasvun ohjelmassa (RRP), jonka rahoitus tulee EU:n kertaluonteisesta elpymisvälineestä (Next Generation EU). Suomen kestävän kasvun ohjelmalla tuetaan ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävää kasvua.

Euroopan unionin rahoittama –
NextGenerationEU

[Suomen kestävän kasvun ohjelma \(RRP\)](#)

Versiohistoria

Versio ja ajankohta	Muutokset
v01, 20.9.2023 JM, KK	Koonti lähdedokumenteista ja -materiaaleista
v12, 25.1.2024 PL, JM, KK, JT	Viimeistelymuokkauksia ja täsmennyksiä kommentointikierrosta varten.
v14 25.6.2024 KK, PL, JM, JT	Tarkistettu lähteitä ja linkityksiä. Korjattu viitattujen dokumenttien nimiä ja versionumeroita. Tarkistettu linkityksiä olennaisiin vaatimuksiin.
v15 19.11.2024 PL, JM, JT, KK	Käsitelty eri vaatimukseen saadut kommentit.
v18 JM, KK, JT, PL	Siivottu versio lopputarkistuksia ja -täydennyksiä varten.
v19 27.1.2025 PL	Tiedosto viety uuteen THL-asiakirjapohjaan ja vaatimusnumerointi päivitetty, järjestetty ja vaatimusten väliset linkitykset tarkistettu.
v1.0 10.2.205 PL, JM, JT, KK	Hyväksytty julkaistava versio vietäväksi yhteistyötilaan ja hyväksyntäkatselmointiin.

1 Dokumentin tausta, tavoitteet ja rajaukset

Tämä dokumentti kokoaa ja kuvaa sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmiin kohdistuvia yleisiä perusvaatimuksia, jotka ovat yhteisiä sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisten koodistojen ja luokitusten käsittelyssä. Koodistot ja luokitukset ovat tärkeä osa sosiaali- ja terveydenhuollon tietoarkkitehtuuria, johon kuuluu myös mm. tietosisältörakenteiden ja asiakirjojen määrittelyitä sekä sanastoja.

Dokumentti täydentää muita vaatimusmäärittelyjä ja on voimassa niiden rinnalla siten, että muut määrittelydokumentit voivat sisältää tarkempia koodisto- tai sisältökohtaisia vaatimuksia. Osa vaatimuksista on yleistetty tarkemmista määrittelydokumenteista tai vastaa niissä olevia vaatimuksia. Tarkemmissa määrittelydokumenteissa kuvatut vaatimukset ovat ensisijaisia tässä dokumentissa kuvattuihin yleisvaatimuksiin verrattuna. Tässä dokumentissa määriteltäviin yleisvaatimuksiin viittaaminen voi riittää joissakin sisältökohtaisissa vaatimusmäärittelyissä. Tarkemmissa aihe- tai sisältökohtaisissa THL:n ja Kelan julkaisemissa määrittelyissä ja niiden tulevaisissa versioissa pyritään viittaamaan jatkossa tässä dokumentissa oleviin perusvaatimuksiin. Yksityiskohtaiset, juuri tiettyyn sisältöön liittyvät täsmennykset koodistojen käyttöön ovat kuitenkin aihekohtaisia, ja kaikkia niitä ei koota tähän dokumenttiin, koska ne ovat relevantteja vain kyseisiin sisältöihin liittyvissä järjestelmissä. Aihe- tai sisältökohtaiset määrittelyt ovat joka tapauksessa pohjana kunkin tarkemman sisällön toteuttamiselle. Nämä määrittelyt ja koosteet vaatimuksista löytyvät THL:n ja Kelan määrittelysivustoilta ja esimerkiksi THL:n määräyksen 5/2024 liitteistä (ks. erityisesti määräys 5/2024 liite 2 Olennaisten vaatimusten luettelo).

Dokumentin tavoitteena on:

- yhdenmukaistaa kansallisten koodistojen hyödyntämistä valtakunnallisesti
- koota ja selkeyttää koodistoihin, luokituksiin ja termistöihin liittyvät vaatimukset niitä hyödyntävien sote-tietojärjestelmien näkökulmasta
- koota perusvaatimukset hajallaan olevista dokumenteista
- tukea tiedon laadun parantamisen kansallisia tavoitteita
- selkeyttää vaatimukset siten, että rakenteisten tietojen käsittelyyn tarkoitettujen järjestelmien käytettävyys paranee, mukaan lukien suositukset käytettävyyden näkökulmasta ("tulisi")
- täydentää tietosisältöihin ja tietorakenteisiin kohdistuvia sisältökohtaisia vaatimuksia yleisillä koodistojen hallinnan vaatimuksilla ja luoda aiempaa parempi koodistovaatimusten linkitys säädösten (laki, määräykset) kautta tapahtuvaan kansalliseen toimeenpanoon
- selkeyttää eri käyttötarkoituksiin tehtyjen tietojärjestelmien vähimmäisvaatimuksia koodistojen hyödyntämisen näkökulmasta (mm. linkitys olennaisten vaatimusten profiileihin)
- tukea Kanta-palveluihin liittyvien tietojärjestelmien sertifiointissa ja yhteistestauksessa tietojen laadun parantamista tukevia toimenpiteitä
- vähentää ristiriitaisuuksien riskiä, koska perusvaatimuksia ei tarvitse jatkossa toistaa eri määrittelydokumenteissa erikseen.

Dokumentin rajaukset:

- Dokumentissa keskitytään *koodistojen hyödyntämisen vaatimukseen sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietoja tuottavissa ja niitä käyttävissä järjestelmissä.*
 - Dokumentti ei sisällä tietosisältömäärittelyihin tai asiakirjarakenteisiin liittyviä vaatimuksia muilta osin kuin sen suhteen, kuinka tietosisällöissä koodistojen avulla kuvattavia tietoja käsitellään.
 - Dokumentti ei ohjeista kaikkia Koodistopalvelun kautta julkaistuja tietorakenteita – lomakerakenteet, tietosisältörakenteet, asiakirjarakenteet tai tietokomponenttien määrittelyt eivät ole tämän dokumentin vaatimusten kohteena.
 - Tietosisältörakenteiden ja asiakirjamäärittelyjen julkaisuja, versiointikäytäntöjä ja voimassaolotietoja ohjeistetaan erikseen eri aihealueiden tarkemmissa ohjeissa tai dokumenteissa.
- Dokumentti sisältää kaikkia koodistoja koskevat perusvaatimukset, jotka ovat riippumattomia siitä, mikä sisältö varsinaisessa koodistossa on. Dokumentti ei korvaa kaikkia eri koodistoihin liittyviä vaatimuksia tarkemmissa määrittelyissä, ellei tarkemmassa määrittelyssä ole toisin kuvattu.
- Tätä dokumenttia yksityiskohtaisemmat koodistovaatimukset kohdistuvat järjestelmiin viitattujen **tietosisältömäärittelyjen** tai **vaatimusmäärittelydokumenttien** kautta. Tietosisältömäärittelyt julkaistaan Termeta- ja Sosmeta-palveluissa, kansallisella koodistopalvelimella (CodeServer), THL:n ja Kelan määrittelydokumenteissa ja/tai Kanta-palvelujen FHIR-määrittelyjä sisältävässä Simplifier-palvelussa.
- Dokumentissa keskitytään sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen tuottamisen ja hyödyntämisen vaatimukseen **sote-palvelujen tuottamisessa ja asiakastietojen kirjaamisessa** tapahtuvan tietojen käsittelyn osalta (ensiökäyttö).
 - Tavoitteena on parantaa tietojen laatua myös toisiokäytön tarpeissa, mutta tietojen toisiokäytön, tiedonkeruiden, tilastojen ja rekistereiden sekä muun toisiokäytön näkökulma ei ole tämän version painopisteenä (tämä näkökulma huomioidaan tarvittaessa laajemmin myöhemmissä versioissa).
- Dokumentti keskittyy sote-ammattihenkilöiden käyttämien tietojärjestelmien vaatimukseen, dokumentin ulkopuolelle rajataan **hyvinvointisovellukset ja kansalaisille suunnatut digipalvelut**; näiden huomiointi tai vastaavien vaatimusten määrittely myös näihin ratkaisuihin voi olla mahdollista myöhemmissä versioissa / tulevaisuudessa.
- Dokumentti ei sisällä koodistojen laatimisen kielellisiä, terminologisia tai teknisiä **laadintaperiaatteita**, joihin on erillisiä ohjeita ja oppaita, vaan keskittyy tietojärjestelmiin kohdistuviin vaatimuksiin.
- Organisaatiotyyppisten koodistojen käsittely ja hallinta tai niihin kohdistuvat yksityiskohtaiset vaatimukset eivät ole tämän dokumentin painopiste.

Säädöspäätös, johon dokumentti nojautuu:

- sosiaali- ja terveysalan keskeisten termien, määritysten ja luokitusten ylläpito ja kehittäminen (THL-laki 2 § kohta 5)
- valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin liittyvät tietorakenteet ja koodistot (AsTL 20 §) *Terveyden ja hyvinvoinnin laitos antaa määräykset asiakasasiakirjojen tietorakenteista ja tietosisällöistä sekä tietorakenteissa valtakunnallisesti hyödynnettävistä koodistoista.*
- koodistopalvelu (AsTL 65 §) *Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen on ylläpidettävä koodistopalvelua, jonka avulla ylläpidetään ja jaetaan valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen edellyttämät asiakasasiakirjojen tietorakenteet.*

- olennaiset vaatimukset (AsTL 84 §) *Terveyden ja hyvinvoinnin laitos antaa tarkempia määräyksiä olennaisten vaatimusten sisällöstä, toimeenpanon määräajoista ja siitä, mitkä olennaiset vaatimukset on täytettävä eri palveluissa käytettävissä tietojärjestelmissä ja hyvinvointisovelluksissa.*

Dokumentin ja siihen sisältyvien vaatimusten pohjana on käytetty erityisesti seuraavia lähteitä ja dokumentteja:

- THL:n määräys 5/2024 liite 2 luonnos: Olennaisten vaatimusten luettelo, v275 (määräyksen 5/2024 yhteydessä julkaistu versio)
- Vaatimukset asiakastietoja käsitteleville tietojärjestelmille, versio 5.8 / sosiaalihuollon vaatimusmäärittelyt¹
- Potilastietovarannon toiminnalliset vaatimukset sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmille v2.1¹
- Koodistojen tekniset laadintaperiaatteet sosiaali- ja terveydenhuollon Koodistopalvelussa (THL 2014)
- ISO OID-yksilöintitunnuksen käytön kansalliset periaatteet sosiaali- ja terveysalalla (THL 2011)
- [Tietotyyppit](#) (HL7 Finland 2020)
- Sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmien integroinnin ohjeistukset koodistopalveluun: Koodistopalvelun tiedonsiirron tekninen ohje (THL 2014) ja Kansallisen koodistopalvelun rajapinnat ja liittymisohje (2021 ja 2023).
- [Common Terminology Services 2™ \(CTS2™\) | functional model standard](#)

Edellä mainitut lähteet on löydettävissä seuraavilta THL:n ja Kanta-palveluiden sivuilta: [THL määräykset / Olennaiset vaatimukset ja sertifiointi](#), [THL Koodistopalvelun ohjeet](#), [Kanta.fi Potilastietovarannon määrittelyt](#), [Kanta.fi Sosiaali asiakastietovarannon määrittelyt](#).

Dokumenttiin koottujen vaatimusten pohjana on yllä kuvattujen lähteiden lisäksi käytetty erityisesti seuraavista ryhmistä ja verkostoista esitettyjä tarpeita:

- Koodistopalveluryhmä / THL
- Kanta-koordinaatioryhmä / THL ja Kela
- THL:n Tieto-osaston yksiköt ja tiimit
- Sosiaali- ja terveydenhuollon tietoarkkitehtuurin ohjausryhmä / THL
- Suomen kestävän kasvun ohjelman (RRP) Sote-kirjaamisen kehittämistä edistävä kansallinen verkosto
- Sertifiointin ja olennaisten vaatimusten viranomaisyhteistyöryhmä / THL, Kela, Valvira, Traficom, STM
- Pohjoismaiden ministerineuvoston eHealth standards -ryhmän suositukset tiedon laadun ja järjestelmien käytettävyyden kehittämiseen.

Dokumentista järjestettiin kommentointikierros 26.1.–23.2.2024. Kommentteja saatiin 11 vastaajalta, yksityiskohtaisia kommentteja oli yhteensä 123 kpl. Yksityiskohtaiset kommentit on käsitelty ja soveltuvien osin huomioitu tässä versiossa. Yleisissä kommentteissa ilmaistiin dokumenttiluonnoksen olleen selkeä ja ymmärrettävä, ja sitä pidettiin tärkeänä.

¹ Ks. voimaantuloaiheet luvussa 6.

2 Tietojärjestelmäroolit, vaatimusten pakollisuus ja keskeiset käsitteet

Tässä dokumentissa esitetyt vaatimukset kohdistuvat sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietoja käsitteleviin tietojärjestelmiin. Yksi järjestelmä voi toimia yhdessä tai useammassa rooleissa. Tietojärjestelmäroolit on lueteltu taulukossa 2.1.

Taulukko 2.1 Koodistojen hyödyntämisen tietojärjestelmäroolit.

Rooli	Selite	Esimerkkejä
Tietoja tuottava järjestelmä	Järjestelmä, joka tuottaa sosiaali- ja terveydenhuollon rakenteisia tietoja, jotka sisältyvät Kanta-palveluihin toimitettaviin asiakirjoihin tai tietosisältö-rakenteisiin	Kanta-palveluihin liittyvät tai niihin toimitettavia tietoja tuottavat sosiaali- ja terveydenhuollon asiakas- ja potilastietojärjestelmät
Tietoja hyödyntävä järjestelmä	Kansallisten tietorakenteiden mukaisia tietoja hakeva tai hyödyntävä järjestelmä, riippumatta siitä, sisältääkö järjestelmä käyttöliittymän	Alueelliset koodistopalvelimet, integraatioalustat, tietoja yhdistelevät järjestelmät, kaikki ”Tietoja näyttävä järjestelmä” -kohdassa ilmaistut järjestelmät
Tietoja näyttävä järjestelmä	Tietoja hyödyntävä järjestelmä, joka sisältää käyttöliittymän tietojen katseluun tai tarkasteluun	Kanta-palveluista haettuja tietoja näyttävät asiakas- ja potilastietojärjestelmät, mukaan lukien katselimet

HUOM. Roolit eivät tarkoita koodistotietojen tuottamista tai hyödyntämistä, vaan asiakastietojen tuottamista tai hyödyntämistä. Erityisesti asiakastietoja tuottavat järjestelmät hyödyntävät koodistoja osana tuotettavia asiakastietoja.

Vaatimusten pakollisuus

Tämän dokumentin yksilöidyissä vaatimuksissa käytetään vaatimusten pakollisuuksien kuvaamiseen seuraavia ilmaisuja²:

- "tulee tehdä", "on tehtävä" tai "tekee": vaatimus on pakollisesti toteutettava kyseistä roolia toteuttavassa tietojärjestelmässä
- "tulisi tehdä" (konditionaali): vaatimus on vahvasti suositeltava toteutettavaksi kyseisen roolin toteuttavassa tietojärjestelmässä, mutta siitä on mahdollista poiketa perustellusta syystä; on mahdollista, että kaikissa tai tarkemmin määritellyissä tilanteissa vaatimus muuttuu jatkossa pakolliseksi
- "voi tehdä": vaatimus on vapaaehtoinen, mutta useissa tilanteissa tarpeellinen ja suositeltava toteutettavaksi kyseisen roolin toteuttavassa tietojärjestelmässä.

Tässä dokumentissa mukana olevia vaatimuksia on myös THL:n julkaisemissa määräyksissä sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmien olennaisista vaatimuksista, kuten määräyksessä 5/2024 (liitteet 2–4). Tämä dokumentti toimii myös useiden määräyksissä ilmaistujen olennaisten vaatimusten lähteenä ja tarkempana määrittelynä. Eri käyttötarkoituksiin tehtyjen

² Dokumentin vaatimusten pakollisuuksien ilmaisemisessa sovelletaan vaatimusmäärittelyn IETF RFC 2119 -käytäntöä.

tietojärjestelmien vaatimukset kokoavissa profiileissa (määräyksen 5/2024 liitteet 3) voi olla eroja sen suhteen, mitkä ovat pakollisia tai suositeltavia vaatimuksia tai milloin eri vaatimukset astuvat voimaan.

Keskeiset käsitteet ja niiden määrittelyt

Termi ”koodi” tarkoittaa tässä dokumentissa yhtä koodiston jäsentä tai tietoalkiota, jolla on yhtenäinen rakenne koodistossa. Taulukkomuotoisessa esitystavassa koodit ovat koodiston rivejä.

Termi ”koodisto” tarkoittaa tiettyyn käyttötarkoitukseen laadittua koodien muodostamaa kokonaisuutta.

Termi ”luokitus” tarkoittaa luokittelemisen tuloksena syntynyttä luokkien järjestelmää. Kukin luokka eroaa jostain toisesta luokasta yhden tai useamman ominaisuuden perusteella. Luokituksen perusteella voidaan muodostaa koodisto.

Termillä ”määrittely” (specification, käytetty myös muotoa ”määrittely”) tarkoitetaan rajattuun kohdealueeseen kohdistuvaa dokumenttia, joka ohjaa tai normittaa myöhempää toiminnan tai tietojärjestelmien kehittämistä.

Termillä ”tietosisältömäärittely” tarkoitetaan määrittelyä tai määrittelyn osaa, jonka avulla määritellään tietyn rajatun kohteen tietorakenteeseen kuuluvat elementit esimerkiksi asiakirjan, rajapinnan tai järjestelmän toteuttamista varten. Tässä dokumentissa tietosisältömäärittelyillä viitataan mm. Sosmeta- ja Termeta-palveluissa julkaistuihin määrittelyihin, joita hyödynnetään järjestelmien ja Kanta-palvelujen rajapintojen tai asiakirjojen toteuttamisessa.

THL:n ja Kelan kansallisella koodistopalvelimella julkaistujen koodistojen tietorakenteen joihinkin **tietokenttiin/attribuutteihin** viitataan tässä dokumentissa seuraavasti:

- koodin tunniste, **koodiarvo**: CodeId
- lyhenne: abbreviation
- lyhyt nimi: shortname
- pitkä nimi, **selite**: longname
- kuvaus: description.

Kentistä lyhenne, lyhyt nimi ja pitkä nimi käytetään tässä dokumentissa yhteisnimitystä ”koodin nimi” / ”koodin nimet”. Koodien nimiä pyritään julkaisemaan vähintään suomen- ja ruotsinkielisinä kaikissa koodistoissa, jotka on tarkoitettu sote-ammattilaisten käytettäväksi. Koodin rakenteessa on usein myös lisätietokenttiä ja koodin voimassaolotiedot eli voimassaolon alkamis- ja päättymisajankohta.

Koodityyppisillä tietokentillä tarkoitetaan tässä dokumentissa kansallisten tietosisältömäärittelyjen tietokenttiä, joissa tietotyyppinä on (standardista tai julkaisukanavasta riippuen):

- ”koodi” (Sosmeta- ja Termeta-tietosisältömäärittelyt)
- ”CV / Coded Value”, ”CD / Concept descriptor”, ”CS / Coded Simple Value”, ”CE / Coded with equivalents”, ”CS / Character string with code” (HL7 versio 3 ja CDA R2 -määrittelyt ja soveltamisoppaat, HL7 Finland -tietotyypit, Koodistopalvelun CodeServer-muodossa julkaistut tietorakenteet)
- ”code”, ”Coding” tai ”CodeableConcept” (HL7 FHIR -määrittelyt ja soveltamisoppaat).

Koodien voimassaoloa koskevissa vaatimuksissa nojaututaan koodistopalvelimen BeginningDate- ja ExpiringDate-tietoihin siten, että voimassa olevia koodeja ovat ne, joiden voimassaolon alkamispäivä on menneisyydessä ja voimassaolon päättymispäivä tulevaisuudessa (myös ”toistaiseksi voimassa olevat” koodit).

Nykytilanteessa koodistopalvelimella julkaistaviin koodistoihin on mahdollista tulla koodien lisäyksiä tai voimassaolojen päättymistä ilman, että koodiston tai koodistoversion tunniste muuttuu. Koodistojen yksilöinnissä käytettävien tunnisteiden ja versiotietojen vaatimuksia käsitellään tarkemmin myöhemmissä luvuissa.

Koodistoista on mahdollista muodostaa **arvojoukkoja (valueset)**, jotka sisältävät osajoukon koodistosta. Arvojoukkoon on mahdollista viitata omana kokonaisuutenaan. Useat standardit tukevat myös sitä, että arvojoukot voivat koostua useista eri koodistoista tulevista koodeista. Vaatimusten soveltamisessa on huomioitava se, että tietojärjestelmät voivat saada käyttäjille esitettäviä, koodistoihin sisältyviä tietoja eri tavoin, esimerkiksi:

- Koodiarvo ja selite sisältyvät Kanta-palveluista tai muusta lähteestä haettuun tai saatuun asiakirjaan, sanomaan tai tietorakenteeseen, jolloin koodistoa tai koodia ei erikseen tarvitse hakea mistään muusta lähteestä tai palvelusta.
- Koodiston sisältö haetaan järjestelmän käytön aikana (ajonaikaisesti) suoraan kansallisesta tai alueellisesta koodistopalvelusta ja tallennetaan järjestelmän omaan tietokantaan, josta sitä käytetään uusien asiakastietojen tai asiakasasiakirjojen laatimiseen.
- Koodiston sisältö haetaan järjestelmän ylläpitotoimien tai päivitysten yhteydessä kansallisesta tai alueellisesta koodistopalvelusta ja tallennetaan järjestelmän omaan tietokantaan.
- Koko koodisto tai yksittäinen koodi haetaan alueellisesta tai kansallisesta terminologiapalvelusta tai koodistopalvelimelta tallentamatta koko koodistoa järjestelmän omaan tietokantaan.

Dokumentissa esitetyt vaatimukset koskevat tietojärjestelmiä riippumatta siitä, millä tavoin koodistojen hakeminen ja ylläpito järjestelmässä ja sitä käyttävissä organisaatioissa on järjestetty.

Kanta-palveluihin liittyvissä tietojärjestelmissä voidaan Kelan yhteistestauksen yhteydessä edellyttää ja testata tässä dokumentissa kuvattujen pakollisten vaatimusten täyttämistä. Dokumentin vaatimukset eivät yksin edellytä uuden yhteistestauksen suorittamista, vaan niiden testaus tapahtuu eri testauskokonaisuuksissa siinä yhteydessä, kun järjestelmä on muutenkin yhteistestattavana.

3 Yleiset koodistovaatimukset

Taulukossa 3.1 esitetään koodistoihin liittyvät perusvaatimukset tietojärjestelmille, jotka tuottavat tai hyödyntävät kansallisten koodistojen mukaisia tietoja.

Taulukko 3.1 Yleiset koodistovaatimukset tietojen tuottamiseen ja hyödyntämiseen

ID	Vaatusmus	Rooli
Y01	Kansallisesti käytettävien koodistojen yksilöinnissä tulee käyttää luokituksen tunnistetietoa, joka on julkaistu koodistopalvelimella kullekin koodistolle. Tunniste on ISO OID -muotoinen. Oletusarvoisesti Kanta-palveluihin liittyvissä käyttökohteissa koodistot yksilöidään tunnisteella, jossa on mukana versiotieto (ks. poikkeus alla). Lisätietoja: Termeta- ja Sosmeta-palveluissa julkaistavissa tietosisältömäärityksissä viitataan koodistoihin ilman versiotiedon sisältävää tunnistetta. Poikkeus: Resepti-palvelussa tietoja käsitellään jossain määrin edelleen myös tunnisteella, jossa ei ole versiotietoa. Linkitykset ja lähteet: ISO OID-yksilöintitunnuksen käytön kansalliset periaatteet sosiaali- ja terveysalalla. Tietotyypit (HL7 Finland 2020).	Kaikki roolit
Y02	Järjestelmän tulisi näyttää koodien selitteet ja nimet käyttöliittymän kielellä, jos järjestelmän käyttöliittymän kielenä on suomi tai ruotsi. Vaatimusta tarkentaa tietojen tuottamisen tai syöttämisen näkökulmasta vaatimus T12 ja tietojen hakemisen ja tarkastelun näkökulmasta vaatimus H04. Lisätietoja: Järjestelmän käyttöliittymä on sallittua toteuttaa yhdellä tai useammalla kielellä. Lisätietoja: Erityisesti kaksikielisissä julkisissa organisaatioissa on perusteltua sopia toimintayksikön sisäisestä työkielestä, jolla esimerkiksi potilaskertomukset laaditaan. Terveystuhollossa on potilasturvallisuuden kannalta olennaisen tärkeää, että toimintayksikön kaikki ammattihenkilöt kykenevät kielitaitonsa perusteella laatimaan ja tulkitsemaan oikein yksikön potilaskertomukset ja muut hoidossa käytettävät potilasasiakirjat. Lisätietoja: Kielilain (423/2003) määritelmien mukaisesti julkisessa hallinnossa toimiva organisaatio voi olla yksi- tai kaksikielinen. Asiakastietolain (703/2023, 83 §) mukaan tietojärjestelmää käyttävälle sote-henkilöstölle tarkoitettujen tietojen ja ohjeiden on oltava saatavilla suomen- tai ruotsinkielisinä. Alivaatimus Y02.1: Jos koodistossa ei ole näytettävää tietoa järjestelmän käyttöliittymän kielellä, tiedot tulisi näyttää koodistossa olevalla kielellä, ensisijaisesti suomeksi tai ruotsiksi, tai erikseen määritellyissä kohteissa tai edellä mainittujen puuttuessa englanniksi.	Kaikki roolit
Y03	Järjestelmä voi näyttää myös muun kielisiä koodien selitteitä ja nimiä kuin suomi tai ruotsi, jos koodisto niitä sisältää tai jos tarkemmassa määrittelyssä näin ohjeistetaan. Lisätietoja: Ks. myös vaatimukset T12 ja H04. Lisätietoja: Erityisesti rajat ylittävissä terveyspalveluissa on mahdollista nojautua myös englannin kieleen.	Kaikki roolit

ID	Vaatusmus	Rooli
Y04	Järjestelmän tulee käyttää tietojen näyttämiseen tai koodin valitsemiseen kansallisessa koodistossa olevaa pitkää nimeä (suositus), lyhyttä nimeä tai lyhennettä. Lisätietoja: Ks. vaatimus T17, H01. Lisätietoja: Erityisesti tietojen tuottamisessa on suositeltavaa käyttää pitkää nimeä, mutta tallennettujen tietojen näyttämiseen voi myös käyttää lyhyttä nimeä tai lyhennettä. Lisätietoja: Tarkemmassa aihekohtaisessa vaatimusmäärittelyssä pitkän nimen käyttäminen on voitu määritellä pakolliseksi tietojen tuottamisessa ja/tai näyttämässä. Lisätietoja: Jos pitkän nimen käyttämisestä ei ole määritelty pakolliseksi ja jos käyttöliittymään (esim. valintalista, mobiilikäyttöliittymä) ei mahdu kansallisesti määriteltyä näytettävää arvoa, käytetään lyhyttä nimeä tai lyhennettä. Jos lyhyttä nimeä ei ole saatavilla, arvosta voidaan tuottaa sisällöllisesti vastaava lyhyempi muoto, jos käyttäjä ymmärtää näytettävän arvon ja pystyy erottamaan eri vaihtoehdot toisistaan. Joissakin koodistoissa pitkän tai lyhyen nimen loppuosa voi erottaa eri koodit toisistaan. Lisätietoja: Jos kansallisessa koodistossa ei ole julkaistu käyttöliittymän kielelle käännettyä pitkää tai lyhyttä nimeä tai lyhennettä (esim. jos järjestelmässä on englanninkielinen käyttöliittymä), kääntäminen on sallittua käyttöliittymän tarjoajan vastuulla (ks. vaatimus Y02).	Kaikki roolit

4 Koodistovaatimukset tietojen tuottamisessa

Taulukossa 4.1 esitetään koodistoihin liittyvät perusvaatimukset tietojärjestelmille, jotka tuottavat kansallisten koodistojen mukaisia asiakastietoja.

Taulukko 4.1 Tietojen tuottamisen vaatimukset

ID	Vaatus	Rooli
T01	Järjestelmän tulee tukea kansallisiin tietorakenteisiin liittyvien koodien tuottamista osaksi Kanta-palveluihin toimitettavia rakenteisia tietoja (yleisvaatus). Linkitykset ja lähteet: Muokattu olennaisen vaatimuksen ARK21 pohjalta, ks. myös vaatimus T02.	Tietoja tuottava järjestelmä
T02	Järjestelmän tulee tuottaa Kanta-palveluihin toimitettavien asiakirjojen tai sanomien koodityyppeihin tietokenttiin (ks. luku 2) sisältö noudattaen THL:n koodistopalvelun kautta julkaistuja koodistoja ja luokituksia, ellei tarkemmassa määrittelyssä muuta ilmaista. Lisätietoja a: Esimerkki tarkemmasta tietosisältömäärittelystä, jossa on tietyissä käyttötarpeissa sallittu myös muun kuin kansallisen koodiston käyttöä, on laboratoriotutkimuksiin liittyvät kansalliset määrittelyt. Myös kehittyvä diagnostiikka voi vaatia koodistojen nopeita päivityksiä. Lisätietoja b: Jos samoja koodistosisältöjä julkaistaan useissa eri kanavissa, on noudatettava koodisto ja koodistoversio ensisijaisesti se, jonka THL on julkaissut, ellei muualla julkaistun koodiston käyttöä ole ohjeistettu kansallisesti. Lisätietoja c: Jos koodistojen käyttämisen yhteydessä havaitaan, että koodistosta puuttuu tarvittavaa sisältöä, tulisi esittää päivityspyyntö koodiston ylläpitäjälle. Alivaatus T02.1: Järjestelmän tulee mahdollistaa se, että käyttäjä tekee tarvittavat koodien valinnat kansallisten koodistojen mukaisista vaihtoehtoista, ellei tarkemmassa tietosisältömäärittelyssä muuta ilmaista. Lisätietoja: Joissakin luokituksissa on vaihtoehto "Muu", jolla voidaan ilmaista sellaisia merkityksiä, joita luokituksen muissa koodeissa ei ole. Lisäksi aihekohtaisessa tietosisältömäärittelyssä voi olla mukana mahdollisuus kuvata koodistosta poikkeavaa, siitä puuttuvaa tai esimerkiksi "Muu"-arvoa tarkentavaa tietoa tekstimuodossa. Alivaatus T02.2: Jos tietosisällössä on sallittua käyttää paikallista koodistoa, paikallisten koodien vastaavuus kansallisiin koodeihin tulisi määritellä, jos vastaavuus löytyy. Vastaavuuksien määrittely on tietoja toimittavan tahon vastuulla. Alivaatus T02.3: Jos kansallisten koodistojen mukaisiin käyttökohteisiin tehdään paikallisia koodistoja tai koodeja, tulisi paikallisten koodien noudattaa kansallisen koodiston tunniste- ja hierarkiakäytäntöjä ja sisältää selkeät selitteet. Alivaatus T02.4: Järjestelmässä tulisi käyttää kansallisessa tietorakenteessa määriteltyjä koodistoja, vaikka tietorakenne olisi muussa käytössä kuin Kanta-palveluihin toimitettavien tietojen pohjana. Linkitykset ja lähteet: Ks. myös vaatimukset T15 ja T16. Koostettu ja yleistetty: olennainen vaatimus VV16, Potilastietovarannon toiminnalliset vaatimukset sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmille v2.1 vaatimus MKV20, Vaatimukset asiakastietoja käsitteleville tietojärjestelmille / sosiaalihuolto YY01.	Tietoja tuottava järjestelmä

ID	Vaatus	Rooli
T03	Järjestelmän tulisi pystyä näyttämään tietoja syöttävälle käyttäjälle koodin kuvaukset, ellei tarkemmassa määrittelyssä toisin ohjeisteta. Tämä ominaisuus tulisi olla käytettävissä siten, että käyttäjä voi halutessaan saada tarkempaa tietoa haluamastaan koodista, joka esiintyy esimerkiksi valintalistassa tai koodin hakemisen tuloksissa. Linkitykset ja lähteet: Vaatimukset asiakastietoja käsitteleville tietojärjestelmille v5.8 / sosiaalihuolto AKrSi25, muokattu yleisvaatimukseksi.	Tietoja tuottava järjestelmä
T04	Järjestelmän tulisi tukea oikean koodin hakemista siten, että hakutekijänä käytetään koodiarvoa, lyhennettä tai pitkää nimeä tai niiden osaa, mikäli koodisto on laaja. Linkitykset ja lähteet: Muokattu olennaisen vaatimuksen ARK21 pohjalta.	Tietoja tuottava järjestelmä
T05	Järjestelmän tulisi tukea oikean koodin hakemista selaamalla vähintään koodiarvoja ja nimiä (pitkä nimi suositeltava), mikäli koodisto on laaja. Lisätietoja: Hierarkkisissa koodistoissa tulisi voida liikkua eri hierarkiatasoilla. Linkitykset ja lähteet: Muokattu olennaisen vaatimuksen ARK21 pohjalta.	Tietoja tuottava järjestelmä
T06	Järjestelmä voi tukea oikean koodin tuottamista rakenteisiin tietoihin vapaasta tekstistä tai luonnollisesta kielestä. Näissä tilanteissa on varmistettava tarvittaessa käyttäjältä, että tuotettu, päätelty tai valittu koodi on oikea. Lisätietoja: Asiakastiedon kirjaaja, merkinnän tekijä tai muu tietojen tuottaja on vastuussa siitä, että tiedot, mukaan lukien valittu koodi, ovat oikeellisia.	Tietoja tuottava järjestelmä
T07	Järjestelmä voi tukea synonyymien ja vaihtoehtoisten ilmaisujen käyttöä oikean koodin tuottamisessa. Näissä tilanteissa on varmistettava tarvittaessa (esim. jos synonyymiä voi vastata usea koodi) käyttäjältä, että tuotettu, päätelty tai valittu koodi on oikea. Lisätietoja: Asiakastiedon kirjaaja, merkinnän tekijä tai muu tietojen tuottaja on vastuussa siitä, että tiedot, mukaan lukien valittu koodi, ovat oikeellisia. Linkitykset ja lähteet: Muokattu olennaisen vaatimuksen ARK21 pohjalta.	Tietoja tuottava järjestelmä
T08	Järjestelmän tulisi muodostaa kansallisesta koodistosta suppeampi arvojoukko tietojen syöttämiseen, jos järjestelmää käytetään vain tilanteissa, joissa kaikkien koodien käyttö ei toiminnan näkökulmasta ole mahdollista. Lisätietoja: Tarkemmassa määrittelyssä tai koodiston tai siihen kuuluvien koodien käyttötarkoitus- tai muissa kuvailutiedoissa voi olla edellytetty, että kaikki koodit on näytettävä, vaikka vain osaa niistä käytettäisiin. Lisätietoja: Jos koodistosta muodostetaan suppeampi arvojoukko, tulee välttää riski, että koodistoa supistetaan liikaa, ja pystyttävä tarvittaessa myös varmistamaan tarpeellisten koodien käyttö esimerkiksi toiminnan muuttuessa.	Tietoja tuottava järjestelmä
T09	Järjestelmä voi asettaa oletusarvon tietokenttään käytettävyyden parantamiseksi, jos järjestelmää käytetään tilanteessa, jossa tietty koodi tulee yleensä valituksi. Lisätietoja: Jos oletusarvoa käytetään, sen muuttamisen tulee olla mahdollista. Oletusarvoa käytettäessä tulisi mm. käyttäjien ohjeistuksilla tai käyttöliittymäominaisuuksilla (esim. visuaalinen korostus) varmistaa, että oletusarvo on valittu tai hyväksytty tietoisesti. Esimerkiksi vapaaehtoiseen kenttään vahingossa jäävien tietojen syntyminen tulisi pyrkiä estämään.	Tietoja tuottava järjestelmä

ID	Vaatus	Rooli
T10	Järjestelmän tulisi asettaa vakioarvo tietokenttään käytettävyyden parantamiseksi, jos järjestelmää käytetään vain tilanteissa, joissa tietty koodi tulisi aina ja kaikissa tilanteissa valituksi. Lisätietoja: Vakioarvon käyttämisen edellytyksenä on se, että järjestelmän valmistaja varmistaa vakioarvon soveltuvuuden ja ohjeistaa järjestelmän käytettäväksi vain tilanteissa tai organisaatioissa, joissa vakioarvon käyttö on mahdollista. Jos järjestelmä asettaa vakioarvon kenttään, jossa käytännössä pitäisi pystyä valitsemaan vakioarvon sijaan jokin muu koodi, poikkeama on tietojärjestelmän valmistajan / tietojärjestelmäpalvelun tuottajan vastuulla. Tällaisia tietoja voi olla esimerkiksi asiakirjojen metatiedoissa. Tieto voi esimerkiksi olla osa järjestelmän konfiguraatiota.	Tietoja tuottava järjestelmä
T11	Tietoja tuottavan järjestelmän tulee tuottaa tiedot siten, että koodin lyhenne ja lyhyt nimi ovat enintään 50 merkin pituisia ja koodin pitkä nimi enintään 256 merkin pituinen. Lisätietoja: Tarkemmissa määrittelyssä on mahdollista ilmaista myös lyhyempiä tai pidempiä sallittuja pituuksia. Ks. myös vaatimus H02. Linkitykset ja lähteet: Koodistojen tekniset laadintaperiaatteet 2014.	Tietoja tuottava järjestelmä
T12	Jos järjestelmän käyttöliittymä on suomen- tai ruotsinkielinen, järjestelmän tulee näyttää koodeista käyttöliittymän kieltä vastaava selite tai nimi tietoja syöttävälle käyttäjälle. Linkitykset ja lähteet: Koodistojen tekniset laadintaperiaatteet 2014, ks. myös vaatimukset H04 ja Y02.	Tietoja tuottava järjestelmä
T13	Jos järjestelmä tukee tietojen syöttämisessä tai koodin valitsemisessa hierarkkista koodistoa tai luokitusta, sen tulisi mahdollistaa hierarkian selaus ja avaaminen hierakiatasoin. Linkitykset ja lähteet: Katso vaatimukset H05, T04 ja T05.	Tietoja tuottava järjestelmä
T14	Tietojärjestelmän tulee tarjota tietoja syötettäessä koodeja vain koodiston voimassa olevista koodeista vaatimus T18 huomioiden, ellei tarkemmassa määrittelyssä ole muuta määritelyä. Linkitykset ja lähteet: Koodistojen tekniset laadintaperiaatteet 2014, ks. myös vaatimus H01 ja T18.	Tietoja tuottava järjestelmä
T15	Koodi-tyyppiseen kenttään tulee tuottaa koodi kenttään vaaditulla koodistolla tai jollakin kenttään vaadituista koodistoista. Lisätietoja: On olemassa tietosisältömäärittelyjä ja siirtymäkausia, joissa tiettyyn tietokenttään on mahdollista tuottaa koodiarvoja useista koodistoista tai arvojoukoista. On myös tietorakenteita, joissa tiettyyn tietokenttään voidaan sisällyttää koodi useista eri tarkoituksiin käytettävistä koodistoista. Sallittujen koodistojen välillä voi olla olemassa myös täsmällinen siltaus esimerkiksi siirtymäkaudella vanhasta uuteen koodistoon. Linkitykset ja lähteet: Katso vaatimus T02.	Tietoja tuottava järjestelmä

ID	Vaatus	Rooli
T16	Tietojärjestelmä voi tuottaa koodin toisessa koodistossa ilmaistun koodin avulla, jos toisessa koodistossa on samaan käyttötarkoitukseen olemassa tarkempi koodi. Edellytyksenä on, että tarkemman koodin vastaavuus yleisempään koodiin on kansallisesti määritelty. Lisätietoja: Esimerkiksi, jos tilastointikäyttöä varten tarvitaan THL - Sosiaali- ja terveyspalvelujen luokituksen mukainen yleisempi luokka SOTE18 Taloudellisen tuen palvelut, tieto voidaan tuottaa Sosiaalipalvelut-luokituksen tarkemmista, taloudellisen tuen palvelua vastaavista luokista, esim. 44 Sosiaalinen luototus, 74 Toimeentulotukipalvelu ja 88 Vammaisen henkilön taloudellinen tuki. Vastaavuudet on kansallisesti määritelty ja kuvattu luokituksissa. Koodi-tyyppiseen kenttään on kuitenkin tuotettava koodi jollakin kenttään vaaditulla koodistolla, ks. vaatimus T15. Linkitykset ja lähteet: Katso vaatimukset 02, T15.	Tietoja tuottava järjestelmä
T17	Järjestelmän tulee näyttää käyttäjille tarkoitetuissa valintalistoissa ja koodien hauissa koodiarvoa vastaava pitkä nimi (suositus), lyhyt nimi tai lyhenne. Tarkemmassa määrittelyssä voidaan vaatia nimenomaan pitkän nimen tai tai muun nimen näyttämistä. Lisätietoa: Järjestelmän käyttöliittymässä tai sen yksittäisissä elementeissä voi olla rajoitteita pitkien nimien tai kuvausten näyttämiseen, mutta kentän nimestä ja valittavissa olevista koodiarvoista yhdessä tulisi käyttäjälle käydä selväksi, mitä tietoa ja missä merkityksissä koodimuotoiseen kenttään on tarkoitus tuottaa. Linkitykset ja lähteet: Potilastietovarannon toiminnalliset vaatimukset sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmille v2.1.	Tietoja tuottava järjestelmä
T18	Järjestelmän tulee kyetä hakemaan koodistojen sisällöt koodistopalvelimelta. Lisätietoja: Toteutus voi perustua tietojen automaattiseen hakemiseen kansalliselta koodistopalvelimelta tai muun tyyppiseen ylläpitomalliin. Alivaatimus T18.1 Hakemisen tulisi tapahtua automaattisesti ilman ylläpitäjän toimenpiteitä. Lisätietoja: Koodiston käyttöönotto järjestelmässä voi kuitenkin vaatia järjestelmäkohtaista konfigurointia. Alivaatimus T18.2 Eri koodistojen hakemiseen tulisi voida järjestelmässä asettaa säännölliset määräajat. Alivaatimus T18.3: Jos tarkemmassa THL- tai Kela-määrittelyssä on asetettu määräaika tai määräväli sille, kuinka usein tietty koodisto on päivitettävä järjestelmään, järjestelmän tulee mahdollistaa koodiston päivittäminen määräajoin tai -välein. Linkitykset ja lähteet: Koostettu osin olennaisesta vaatimuksesta VV09. Katso myös vaatimus T02. Vaatimukset asiakastietoja käsitteleville tietojärjestelmille / sosiaalihuolto YY01.	Tietoja tuottava järjestelmä

5 Koodistovaatimukset tietojen hyödyntämisessä ja näyttämisessä

Taulukossa 5.1 esitetään koodistoihin liittyvät perusvaatimukset tietojärjestelmille, jotka hyödyntävät tai näyttävät kansallisten koodistojen mukaisia tietoja.

Taulukko 5.1 Tietojen hyödyntämisen ja näyttämisen vaatimukset

ID	Vaatusmus	Rooli
H01	Järjestelmän tulee pystyä esittämään Kanta-palveluista haetuista viesteistä tai asiakirjoista koodiarvoa vastaava nimi: selite / pitkä nimi (suositeltava), lyhyt nimi tai lyhenne. Ks. myös vaatimus Y04. Alivaatimus H01.1: Tietojärjestelmän tulee pystyä näyttämään Kanta-palveluista haetun asiakirjan tietoja tarkasteltaessa asiakirjasta tai koodistosta myös ne koodit, joiden voimassaolo koodistossa on päättynyt. Lisätietoa: Lähtökohtaisesti näytettävä nimi tulee haetun asiakirjan/viestin tietosisällöstä. Jos kuitenkin näytettävä nimi haetaan kansalliselta koodistopalvelimelta ja poikkeaa asiakirjassa/viestissä olevasta, pitää pystyä tarvittaessa näyttämään myös haettuun asiakirjaan tallennettu nimi. Koodeja tai koodistoja, joiden voimassaolo on päättynyt, ei edellytetä haettavaksi esim. koodistopalvelimelta.	Tietoja näyttävä järjestelmä
H02	Tietoja näyttävässä järjestelmässä tulee varautua siihen, että koodin lyhenne ja lyhyt nimi voivat olla enintään 50 merkin pituisia ja koodin pitkä nimi enintään 256 merkin pituinen. Ks. myös T11, H01. Lisätietoja: Varautuminen tulisi tehdä siten, että järjestelmä pystyy näyttämään lyhenteet ja nimet kokonaisuudessaan.	Tietoja näyttävä järjestelmä
H03	Järjestelmä voi hakea ja näyttää tietoja tarkastelevalle käyttäjälle selitteen tai nimen lisäksi koodin kuvauksen, jos käyttäjälle on tarpeen näyttää tarkempaa kuvausta koodista. Ks. myös H01.1. Lisätietoja: Voimassa oleva kuvaus on mahdollista saada ainakin koodistopalvelimen kautta.	Tietoja näyttävä järjestelmä
H04	Jos järjestelmän käyttöliittymä on suomen- tai ruotsinkielinen, sen tulisi näyttää haetuista tiedoista käyttöliittymän kieltä vastaava selite tai nimi, vaikka tiedot olisi syötetty toisella kielellä. ks. myös vaatimukset Y02 ja T12. Lisätietoja: Jos näytettävänä on kokonainen haettu asiakirja, tiedot näytetään ensisijaisesti sillä kielellä, joka asiakirjassa on ilmaistu (asiakirjan kieli). Linkitykset ja lähteet: Koodistojen tekniset laadintaperiaatteet 2014, ks. myös vaatimus T12.	Tietoja näyttävä järjestelmä

ID	Vaatus	Rooli
H05	Järjestelmän tulee voida näyttää asiakirjoissa olevat hierarkkisissa koodistoissa olevat koodit sillä tarkkuustasolla, jolla ne on tallennettu, jos tietoja näytetään asiakkaan hoidossa tai palvelujen toteuttamisessa (ensiökäyttö). Lisätietoja: Jos tieto on tallennettu useilla eri tarkkuustasoilla, näytettävä tarkkuustaso tulisi olla se, jolla tieto on syötetty ja joka on yleensä tarkin taso (jos tieto on saatavilla). Lisätietoja: Muissa käyttötarkoituksissa tai tietoja yhteenvetävällä tasolla (esim. toisiokäytössä) on mahdollista useissa koodistoissa yhdistää hierarkkisen luokituksen koodeja ylemmillä hierarkiatasoilla. Linkitykset ja lähteet: Katso vaatimus T13.	Tietoja näyttävä järjestelmä
H06	Jos järjestelmä tukee asiakkaalle annettavien tulosteiden tuottamista, tietojen näyttämistä tai eteenpäin välittämistä asiakkaan asiointi- tai palvelukielellä, sen tulee tukea myös koodien tietojen tuottamista tulosteisiin tai asiakkaalle annettaviin tietoihin kyseisellä kielellä, jos koodistossa on kyseisen kielen mukaiset selitteet tai nimet. Lisätietoja: Viranomaisasioinnin kielinä on kielilain mukaisesti suomi tai ruotsi. Asiakkaille tarjottavissa palveluissa asiakkaan kanssa käytettävänä asiointi- tai palvelukielenä voi olla myös jokin muu kieli kuin suomi tai ruotsi, ja esimerkiksi englanninkielisiä digipalveluita on käytössä. Asiaa ei pidä sekoittaa viranomaisen tai virallisen kääntäjän tekemiin asiakirjojen käännöksiin. Tarkemmassa määrittelyssä on mahdollista sallia myös esimerkiksi vastaavuuksien kautta myös muiden kuin suoraan koodistosta löytyvien käännösten käyttö.	Tietoja hyödyntävä järjestelmä

6 Voimaantulo, jatkokehitys ja uudet määrittelyversiot

Tähän dokumenttiin on koottu joukko jo aiemmin voimassa olleita vaatimuksia, mutta mukana on myös uusia tai aiemmasta täsmennettyjä vaatimuksia. Vaatimusten soveltamista on mahdollista tarkentaa yksityiskohtaisemmissa aihekohtaisissa määrittelyissä tai riippuen järjestelmän käyttötarkoituksesta (esimerkiksi THL:n olennaisten vaatimusten profiilien kautta).

Dokumentti ja sen mukaiset vaatimukset tulevat voimaan siten, että niiden pohjalta voidaan toteuttaa tietojärjestelmiä heti dokumentin julkaisemisen jälkeen. Määrittelyn julkaisusivulla tämä ilmaistaan kohdassa ”Voimassa tuotantokäytössä”. Dokumentissa olevia vaatimuksia voidaan alkaa edellyttää tietojärjestelmien sertifiointissa (kuten Kanta-yhteistestaus) määrittelyn julkaisusivulla kohdassa ”Voimassa sertifiointissa” ilmaistavasta ajankohdasta lähtien.

Dokumentin mukaisten vaatimusten toteuttamista edellytetään tuotantokäytössä kaikilta järjestelmiltä, joita määrittely koskee viimeistään säädöksissä (kuten THL:n määräyksissä) ilmaistavien aikataulujen mukaisesti. Koodistovaatimusten toteuttamista voidaan edellyttää määräysten vaatimuksia kokoavissa olennaisten vaatimusten profiileissa eri aikoina eri tarkoituksiin kehitetyiltä tietojärjestelmiltä³.

Tämän dokumentin julkaisun jälkeen THL:n ja Kelan määrittelydokumenteista poistetaan päällekkäisyydet tässä määriteltujen perusvaatimusten kanssa. Tämä tapahtuu kunkin määrittelydokumentin normaalin versiohallinnan kautta uusien määrittelyversioiden yhteydessä. Tämän dokumentin sisältämiä vaatimuksia vastaavat vaatimukset poistetaan tai yhtenäistetään erityisesti dokumenteissa:

- ”*Vaatimukset asiakastietoja käsitteleville tietojärjestelmille*”, versiota 6.0 seuraavat sosiaalihuollon vaatimusmäärittelyt,
- ”*Potilastietovarannon toiminnalliset vaatimukset sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmille v2.2*” ja sitä seuraavat määrittelyversiot.

Yllä mainittuja aiempien määrittelyjen mukaisia järjestelmätoteutuksia voi edelleen käyttää tuotannossa siihen asti, kunnes olennaisten vaatimusten määräyksessä 5/2024 edellytetyt vaatimukset ovat pakollisia. Näitä ajankohtia kuvataan THL:n olennaisten vaatimusten profiileissa. Ajankohdat ovat erilaisia eri tarkoituksiin tehdyille järjestelmille.

Dokumentissa esitettyjä vaatimuksia voidaan täydentää tai muuttaa määrittelyn uudemmissa versioissa, jotka korvaavat aiemman version. Tulevissa versioissa on mahdollista täsmentää tai ottaa mukaan mm. seuraaviin aiheisiin liittyviä vaatimuksia:

- tietojen toisiokäytön eri käyttötarkoitusten asettamat vaatimukset
- vaatimusten laajempi sovellettavuus kansallisiin tiedonkeruisiin liittyvissä ratkaisuissa
- koodistojen päivitysvien sisältöjen ja sisältöihin liittyvän versionhallinnan täsmennykset
- organisaatiokoodistoihin liittyvät erityisvaatimukset, mikäli niitä ei käsitellä muissa dokumenteissa tai määrittelyissä

³ Tähän dokumenttiin liittyviä THL:n määräysten olennaisia vaatimuksia ovat erityisesti V09 Tietojen päivitys THL:n koodistopalvelusta, V16 Kansallisten koodistojen mukainen tietojen tuottaminen, V17 Kansallisten koodistojen mukainen haettujen tietojen hyödyntäminen, V18 Kansallisten koodistojen mukainen haettujen tietojen näyttäminen, ARK21 Luokitusten, termistöjen ja koodistojen yhtenäinen käyttö.

- vaatimukset sen suhteen, että asiakirjan sisällössä ja kuvailutiedossa olevat tiedot vastaavat toisiaan kaikissa tilanteissa (jätetty pois tästä versiosta, vastaa osin sosiaalihuollon AKrY1-vaatimusta ja perussääntöä myös terveydenhuollossa, mutta poikkeuksia on tunnistettu, joten päätetty jättää tässä vaiheessa pois ”yleisvaatimuksista”)
- koodistojen versionhallintaan ja versionumerointiin liittyvät yksityiskohtaisemmat vaatimukset ja jatkokehittämiskohteet, esimerkiksi uusien tai päivittyvien koodien tai voimassaolojen hakeminen tilanteissa, joissa julkaistun koodiston versionumero ei muutu ja suhde sosiaalihuollon vaatimukseen AKrSi8 luokitusten uusien versioiden hakemisesta
- EU-tiedonvaihdossa koodityypisten tietojen näyttämisen tai tuottamisen perusvaatimukset, siltä osin kuin niissä on erityispiirteitä suhteessa tässä dokumentissa jo esitettyihin vaatimuksiin.

Myös koodistoihin liittyvien käsitteiden määritelmiä tullaan päivittämään Koodistopalvelun ohjeiden jatkokehittämistyön yhteydessä.